

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 227/2024-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ema Zacharová, advokát s.r.o., Forgáčova bašta 7, Nové Zámky, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 28K/7/2023-92 z 30. novembra 2023 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 28K/7/2023-92 z 30. novembra 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 28K/7/2023-92 z 30. novembra 2023 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Nitra **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv napadnutým uznesením, zrušil ho, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal náhradu trov konania.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 24. novembra 2023 doručil do elektronickej schránky správcu konkurznej podstaty úpadcu H+H STEEL s.r.o., Športová 7508/16, Nové Zámky (ďalej len „úpadca“), podanie, ktorým si prihlásil svoju zabezpečenú pohľadávku v sume 39 000 eur z titulu istiny a 2 444,18 eur z titulu úrokov z omeškania (zabezpečenú záložným právom, pozn.). Správca predmetnú prihlášku vytlačil a doručil okresnému súdu spolu s podaním, kde vyjadril názor, že pohľadávka nebola podaná na predpísanom tlačive podľa § 28 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), preto by sa na ňu nemalo prihliadať, a požiadal, aby súd rozhodol, či sa na ňu prihliada ako na prihlášku veriteľa. Okresný súd v označenej veci rozhodol napadnutým uznesením, ktorým určil, že na podanie sťažovateľa sa neprihliada ako na prihlášku. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že tlačivo, na ktorom bola prihláška podaná, nebolo aktuálne, prihláška teda nebola podaná na predpísanom tlačive podľa § 29 ods. 1 a § 28 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a preto určil, že na toto podanie sa ako na prihlášku neprihliada (bod 17 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta, že správca konkurznej podstaty na jeho podanie nereagoval, len ho zaslal okresnému súdu s tvrdením, že nebolo podané prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, hoci pripustil, že išlo o autorizované elektronické podanie, ktoré bolo podané a vyplnené na stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky www.justice.gov.sk. Je toho názoru, že využil príslušný elektronický formulár určený na prihlasovanie pohľadávok, riadne ho autorizoval, a napriek uvedenému okresný súd dospel k neudržateľnému názoru, že sťažovateľ svoju pohľadávku neprihlásil na predpísanom tlačive. Tvrdí, že pri vyplňaní elektronického formuláru nevedel ovplyvniť jeho podobu a postupoval v súlade s príslušnými predpismi a s dôverou, že koná *lege artis*. Navyše, podľa názoru sťažovateľa predmetné tlačivo spĺňa všetky obsahové náležitosti v zmysle čl. 55 ods. 4 a 7 nariadenia Európskej únie č. 2015/848. Podľa neho je napadnuté uznesenie okresného súdu arbitrárne, keďže okresný súd nevysvetlil, ako dospel k záveru, že tlačivo nie je aktuálne, prípadne aká zákonná náležitosť mu chýba, len lakonicky uviedol, že použité tlačivo nie je aktuálne. Sťažovateľ preto namieta, že v dôsledku odmietnutia poskytnutia ochrany jeho právam došlo napadnutým uznesením k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ako aj k neprípustnému zásahu do jeho majetkovej sféry a jeho práva vlastníť majetok.

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 227/2024-17 z 25. apríla 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Následne ústavný súd 3. mája 2024 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti. V rovnaký deň písomne upovedomil zúčastnenú osobu (správcu konkurznej podstaty) o jej práve vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

6. Vyjadrenie okresného súdu sp. zn. Spr 613/2024 zo 16. mája 2024 bolo ústavnému súdu doručené 21. mája 2024 spolu s dotknutým súdnym spisom. Okresný súd vo svojom vyjadrení odkázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia, vyjadril názor, že rozhodnutie bolo právne zdôvodnené, preto ho nemožno považovať za arbitrárne alebo nepreskúmateľné. Zároveň odkázal na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá v podstatnom zopakovala dôvod odmietnutia prihlášky, teda že nebola podaná prostredníctvom na to určeného formulára v zmysle zákona zverejnenom na webovej stránke (www.justice.gov.sk).

7. Zúčastnená osoba (správca konkurznej podstaty úpadcu) svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti využila. V podaní doručenom 20. mája 2024 sa stotožnila s názorom okresného súdu, že prihláška nebola podaná prostredníctvom na to určeného formulára v zmysle zákona.

8. Sťažovateľ sa k doručenému stanovisku okresného súdu vyjadril podaním doručeným 6. júla 2024. K argumentácii okresného súdu uviedol, že *„sa riadil pokynmi súdu, a prihlášku podal na presne dostupnom tlačive, zverejnenom na webe Ministerstva spravodlivosti www.justice.gov.sk. Sťažovateľ dôvodí tým, že okresný súd v uznesení o vyhlásení konkurzu z 26. 09. 2023 v bode V., ktorý obsahuje poučenie ako sa má podať prihláška odkazuje na tlačivá uvedené v prílohách č. 4. až 6. vyhlášky MS SR číslo 665/2005 Z. z. Tieto prílohy sú zrušené od 17. 07. 2022. Súd zároveň v poučení uvádza, že ide o prílohy v znení vyhlášky MS SR č. 514/2011 Z. z. Sťažovateľ použil práve toto tlačivo, označené ako príloha č.6. Teda je nepochybné, že išlo o formulár zákonný a prihláška bola správcovi doručená v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu, čo ani nie je sporné.“*

9. K argumentácii správcu konkurznej podstaty sťažovateľ uviedol, že *«správca v tomto vyjadrení opäť konštatuje, že „prihláška nebola podaná prostredníctvom na to určeného formulára v zmysle §28 ods. 2 zákon č. 7/2005 Z. z. a preto na ňu neprihliadal. Neuvádza však, aký formulár to má byť a z tohto vyjadrenia je možné vyvodit', že ide práve o formulár na ktorom bola prihláška podaná. Toto opätovne potvrdil aj súd, ako sťažovateľ už vyššie uviedol...“*

Správca uvádza, že sťažovateľ mohol opätovne, tentokrát už účinne podať si prihlášku opäť. S týmto nesúhlasím. Prihlášku so všetkými k tomu sa vzťahujúcimi účinkami je možné podať iba v základnej prihlasovacej lehote do 45 dní od vyhlásenia konkurzu - § 28 ods. 2 zákon č. 7/2005 Z. z.

Podľa § 28 ods. 7 zákon č. 7/2005 Z. z. v konkurze uplatňuje svoju pohľadávku prihláškou aj veriteľ, ktorý má pohľadávku voči inej osobe ako úpadcovi, ak je zabezpečená zabezpečovacím právom vzťahujúcim sa k majetku úpadcu. Takýto veriteľ môže byť v konkurze uspokojený iba z výťažku získaného speňažením majetku, ktorý zabezpečuje jeho pohľadávku, pričom hlasovacie práva na schôdzi veriteľov môže vykonávať iba v rozsahu, v akom jeho pohľadávka bude pravdepodobne uspokojená z majetku, ktorým je zabezpečená. Toto je môj prípad. Podľa § 28 ods. 8 zákon č. 7/2005 Z. z. ak si takýto veriteľ svoju zabezpečenú pohľadávku v základnej prihlasovacej lehote neprihlási, na jeho zabezpečovacie právo sa v konkurze neprihliada, má však proti dotknutej podstate právo na vydanie toho, o čo sa dotknutá podstata v dôsledku toho obohatila, pričom takéto právo môže uplatniť proti dotknutej podstate ako pohľadávku proti podstate, ktorá sa však uspokojí až po uspokojení všetkých ostatných pohľadávok proti tejto podstate. Teda je podstatný rozdiel, či sťažovateľ bude uspokojovaný na základe prihlášky podanej

v základnej prihlasovacej lehote, alebo po nej. Takto sa pohľadávka neprihlasuje na tlačive, ale podľa § 87 zákon č. 7/2005 Z. z. u správcu.».

10. Na základe uvedeného sťažovateľ zotrval na dôvodnosti sťažnosti.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

13. Ústavný súd zároveň pripomína, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

14. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté rozhodnutie okresného súdu.

15. Ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná. Vo veci konajúci súd zlyhal pri poskytovaní súdnej ochrany, v dôsledku čoho došlo aj k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľa. Okresný súd sa dopustil pochybenia, ktoré následne vyústilo do vydania napadnutého uznesenia, ktoré popiera elementárne princípy spravodlivosti.

16. Ústavný súd z predloženého súdneho spisu považoval za preukázané, že okresný súd v uznesení z 26. septembra 2023 (č. l. 51 a nasl.), ktorým okrem iného vyhlásil konkurz na majetok úpadcu, vyzval a poučil veriteľov, že „vyhláška sa podáva na predpísanom tlačive. Vzory tlačív na podávanie prihlášok a vzory tlačív príloh a údaje zapisované do nich spolu s vysvetlivkami... sú uvedené v prílohách č. 4 až 6. vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 514/2011

Z. z. na prihlášky, ktoré nie sú podané v súlade s ustanoveniami § 28, § 29 a § 30 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze..., sa neprihliada. “

17. Z predloženého podania správcu konkurznej podstaty (č. I. 74 a nasl.) je zrejmé, že sťažovateľ elektronicky podal u správcu do jeho elektronickej schránky autorizovanú prihlášku zabezpečenej pohľadávky v zmysle poučenia okresného súdu (príloha č. 6 k vyhláške č. 665/2005 Z. z.). Problematickým je však poučenie okresného súdu v uznesení z 26. septembra 2023, ktoré vyžadovalo od veriteľov úpadcu, aby predkladali svoje prihlášky správcovi konkurznej podstaty na formulároch, ktoré boli medzičasom zrušené (vypustené) a nahradené všeobecným formulárom (prihláška pohľadávky, pozn.), a to v dôsledku novelizácie vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z. v znení vyhlášky č. 205/2022 Z. z. (účinnnej od 17. júla 2022), ktorá v bode 15 stanovuje, že prílohy č. 4 a ž 6 (na ktoré odkazoval okresný súd vo svojom poučení) sa vypúšťajú.

18. Okresný súd v bodoch 16 a 17 tvrdí, že ak prihláška pohľadávky nebola podaná na predpísanom elektronickej tlačive, ktoré možno nájsť na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, na prihlášku sa neprihliada. Následne konštatuje, že prihláška sťažovateľa nebola podaná na predpísanom tlačive v zmysle § 29 ods. 1 a § 28 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pretože použité tlačivo nebolo aktuálne, preto na ňu neprihliadal.

19. Z prezentovaných skutočností možno konštatovať, že okresný súd vyzval veriteľov úpadcu, aby svoje prihlášky uplatnili na konkrétnych neaktuálnych tlačivách pod hrozbou toho, že sa na ne inak nebude prihliadať, a následne, keď sťažovateľ podal prihlášku na tlačive, na ktoré ho súd výslovne vyzval, tak ho posúdil ako neaktuálne, teda také, na ktoré sa neprihliada.

20. Takýto postup súdu možno hodnotiť ako procesný cynizmus, ktorým došlo v konečnom dôsledku k porušeniu procesných a zároveň aj hmotných práv sťažovateľa, pretože sťažovateľ rešpektujúci pokyny súdu podal svoju prihlášku na neaktuálnom tlačive, čo mu následne ten istý súd vytkol, čím okresný súd znemožnil sťažovateľovi prístup k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemôžu obstať, resp. z dôvodov, ktoré sám zapríčinil.

21. Sťažovateľ síce podal svoju prihlášku pohľadávky na už neaktuálnom tlačive vo forme elektronickej formulára určeného pre prihlasovanie zabezpečenej pohľadávky, avšak postupoval v zmysle poučenia okresného súdu, preto ak súd pri poučení pochybil, bolo pre naplnenie súdnej ochrany a v záujme ochrany práv sťažovateľa ako veriteľa potrebné, aby súd akceptoval takto podanú prihlášku sťažovateľa ako prihlášku zabezpečenej pohľadávky za predpokladu, že mala náležitosti podľa § 29 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

22. Na základe uvedených úvah a dôvodov ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením okresného súdu a nesprávnym postupom, ktorý mu predchádzal, došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo forme odmietnutia prístupu k súdu.

23. Sťažovateľ ďalej namietal, že v dôsledku neprihliadnutia na jeho prihlášku zabezpečenej pohľadávky došlo aj k zhoršeniu jeho právneho postavenia veriteľa, čo má nepochybne vplyv na jeho majetkovú sféru. Ústavný súd argumentáciu sťažovateľa, že opätovným podaním prihlášky (súd o jeho prihláške rozhodol po uplynutí základnej lehoty na podávanie prihlášok podľa § 28 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pozn.) by sa jeho postavenie zhoršilo, akceptoval ako

dôvodnú, pretože po uplynutí základnej lehoty na podávanie prihlášok sa na jeho zabezpečovacie právo už neprihliada, má však proti dotknutej podstate právo na vydanie toho, o čo sa dotknutá podstata v dôsledku toho obohatila, pričom takéto právo môže uplatniť proti dotknutej podstate ako pohľadávku proti podstate, ktorá sa však uspokojí až po uspokojení všetkých ostatných pohľadávok proti podstate (§ 28 ods. 8 zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

24. Uvedené vedie ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením zároveň došlo aj k neakceptovateľnému zásahu do majetkovej sféry sťažovateľa, preto konštatuje, že napadnutým uznesením bolo porušené aj sťažovateľovo právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

26. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

27. Vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti, podanie vo veci samej) v hodnote po 343,25 eur vrátane troch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur, ktorá sa vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca je aj platcom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje o 20 %. Trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, predstavujú sumu 1 285,13 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

29. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu